

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»

Кафедра безпеки життєдіяльності
(повна назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи
Р. Б. Гапірник
« 1 » _____ 2019 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тактика ліквідування надзвичайних ситуацій
(назва навчальної дисципліни)

спеціальність

263 «Цивільна безпека»
(шифр і назва спеціальності)

освітньо – професійна програма

«Охорона праці»
(назва спеціалізації)

освітній ступінь

бакалавр
(назва освітнього ступеня)

форма навчання

денна
(денна, заочна, вечірня)

розробник

Клименко Ганна Олександрівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна спрямована на вивчення теоретичних засад про тактику ведення оперативних дій під час ліквідації надзвичайної ситуації.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні способи і прийоми гасіння пожеж, проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, а також основні теоретичні питання щодо організації оперативних дій під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр	
			VII	
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3,0	90	
Аудиторні заняття, у т.ч:	30		30	
лекції	30		30	
лабораторні роботи	-		-	
практичні заняття	-		-	
Самостійна робота, у т.ч:	60		60	
підготовка до аудиторних занять	15		15	
підготовка до контрольних заходів	15		15	
виконання курсового проекту або роботи	-		-	
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	30		30	
підготовка до екзамену	-		-	
Форма підсумкового контролю			залік	

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – формування у майбутніх фахівців умінь та компетенцій для розв'язання тактичних задач із ліквідування наслідків надзвичайних ситуацій, оволодіння знаннями з основ розвитку та припинення горіння, тактико-технічної характеристики пожежної, аварійно-рятувальної техніки та обладнання, методики розрахунку сил і засобів, основ управління оперативними діями пожежно-рятувальних підрозділів.

Завдання - вміння розв'язувати тактичні задачі з ліквідування наслідків надзвичайних ситуацій, закріплення теоретичних знань із організації і тактики дій підрозділів при ліквідації пожеж, розвинення тактичного мислення під час оцінки обстановки та визначення вирішального напрямку оперативних дій, приймання рішень на гасіння пожежі, проведення рятувальних робіт в різних умовах.

Пререквізити дисципліни.

«Безпека життєдіяльності», «Основи цивільного захисту», «Теорія горіння та вибуху», «Основи теорії надійності і техногенний ризик», «Природні та техногенні загрози, оцінювання небезпек», «Аварійно-рятувальна, інженерна та протипожежна техніка».

Постреквізити дисципліни.

«Захист у надзвичайних ситуаціях та організація аварійно-рятувальних робіт», «Інженерний захист населення та територій».

Компетентності.

Загальні компетентності: ЗК 07. Здатність доносити ідеї, визначати проблеми в галузі професійної діяльності та пропонувати їх реалізацію або вирішення (згідно з таблицею 5 СВО ПДАБА «Охорона праці» 263 б – 2017).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності: ФК 01. Здатність до розуміння: правових засад функціонування держави і основ законодавства України; правових основ цивільного захисту, охорони праці; ФК 05. Здатність аналізувати організацію діяльності служби цивільного захисту і служби охорони праці підприємства (згідно з таблицею 5 СВО ПДАБА «Охорона праці» 263 б – 2017).

Заплановані результати навчання (відповідно до освітньої програми): ПРН 03. Аналізувати і прогнозувати суспільні явища й процеси. (згідно з таблицею 5 СВО ПДАБА «Охорона праці» 263 б – 2017).

Методи навчання: Виконавчий, репродуктивний (відтворюючий), продуктивно – практичний.

Форми навчання: колективні, групові.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб.	с.р
Змістовий модуль 1. Тактичні підрозділи					
Тема 1. Сили і засоби Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту. Види тактичних підрозділів.	9	4			5
Тема 2. Тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів. Види оперативних дій пожежно-рятувальних підрозділів.	14	4			10
Разом за змістовим модулем 1	23	8			15
Змістовий модуль 2. Тактика ліквідування пожеж					
Тема 3. Управління силами і засобами на пожежі.	11	6			5
Тема 4. Методика розрахунку кількості сил та засобів для гасіння пожежі.	16	6			10

Разом за змістовим модулем 2	27	12			15
Змістовий модуль 3. Тактика ліквідування різних надзвичайних ситуацій					
Тема 5. Тактика проведення АРР при аваріях на водному транспорті. Тактика робіт при гідродинамічних аваріях на греблях, дамбах.	14	4			10
Тема 6. Тактика АРР при повенях та підтопленнях.	12	2			10
Тема 7. Тактика проведення АРР при руйнуванні будівель.	14	4			10
Разом за змістовим модулем 3	40	10			30
Усього годин	90	30			60

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1, 2,	Сили і засоби Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту. Види тактичних підрозділів. Поняття про сили і засоби ЄС ЦЗ. Система органів управління цивільним захистом. Органи оперативного реагування на надзвичайні ситуації у сфері цивільного захисту. Склад сил реагування. Склад та основні задачі ОРС ЦЗ. Види тактичних підрозділів.	4
3, 4	Тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів. Основні поняття про тактичні можливості. Тактичні можливості пожежних підрозділів на основних пожежних автомобілях без установки їх на вододжерело. Тактичні можливості пожежних підрозділів на основних пожежних автомобілях з установкою їх на вододжерело.	4
5, 6, 7	Управління силами і засобами на пожежі. Організація гасіння пожеж в містах та у районах сільської місцевості. Основні принципи керування силами та засобами на пожежі. Організаційна система оперативного керування силами та засобами. Діяльність КПП та штабу на пожежі. План пожежогасіння. Картки пожежогасіння на об'єкти.	6
8, 9, 10	Методика розрахунку кількості сил та засобів для гасіння пожежі. Методи розрахунку. Вихідні данні для розрахунку. Методика аналітичного розрахунку сил та засобів для гасіння пожеж.	6
11, 12	Тактика проведення АРР при аваріях на водному транспорті. Тактика робіт при гідродинамічних аваріях на греблях, дамбах. Організація пошуково-рятувальної операції на морі. Проведення ПРР на акваторії. Гасіння пожеж на водному транспорті. Гідродинамічна аварія: вражаючий фактор і його параметри, наслідки і характеристика зони затоплення. Методика оцінки інженерної обстановки при гідродинамічній аварії. Види та особливості проведення АРР на затоплених територіях. Мета, задачі, особливості організації, способи і засоби ведення розвідки при затопленнях. Види рятувальних робіт. Організація проведення рятувальних робіт. Способи і прийоми виконання рятувальних робіт, способи і прийоми пошуку потерпілих.	4
13	Тактика АРР при повенях та підтопленнях. Причини та природа виникнення повеней та підтоплень. Заходи у боротьбі з повенями і з ліквідації їх наслідків. Порядок проведення рятувальних робіт при ліквідації надзвичайних ситуацій, пов'язаних з паводковими явищами. Дії органів	2

	управління і сил ЦЗ з організації першочергового життєзабезпечення населення при повені.	
14, 15	Тактика проведення АРР при руйнуванні будівель. Характер руйнування будинків. Стійкість будівель та споруд. Величина пошкоджень. Класифікація завалів. Тактика проведення аварійно-рятувальних робіт. Загальні вимоги до організації робіт. Організація АРР на початковому етапі. Методи розшуку постраждалих. Дії рятувальників після знаходження постраждалого. Надання медичної допомоги та транспортування. Порядок проникнення у завали. Рятувальні роботи в умовах масових руйнувань будівель.	4
	Всього:	30

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичні заняття не передбачені навчальним планом.

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні заняття не передбачені навчальним планом.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до аудиторних занять	15
2	Підготовка до контрольних заходів	15
3	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях: 3.1. Основи рятування на воді 3.2. Концепція проведення АРР при ДТП 3.3. Тактика рятувальних робіт під час аварій на залізничному транспорті	30
	Разом	60

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

- усне опитування;
- письмове опитування.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

№ п/п	Вид контролю	Кількість балів
1.	Відвідування лекцій	15
2.	Оформлення конспекту лекцій	10
4.	Контрольна робота	75
	Разом:	100

Відвідування лекцій

Присутність студента на лекції оцінюється в – 1 бал.
Всього лекцій 15.

Оформлення конспекту лекцій

Оформлення конспекту лекцій:

- а) повне та акуратне оформлення всіх лекцій з ілюстраційним матеріалом (схем, таблиць), виділенням визначень та понять, виконання самостійних завдань – 10 - 9 балів;
- б) оформлення більшості лекцій з частковим ілюстраційним матеріалом, виділенням визначень та понять, виконання самостійних завдань – 8- 6 балів;
- в) оформлення більшості лекцій з частковим ілюстраційним матеріалом, без виділення визначень понять, з частковим виконання самостійних завдань – 5 - 4 бали;
- г) часткове оформлення фрагментів лекцій за відсутністю ілюстраційного матеріалу, без виділення визначень понять, з частковим виконання самостійних завдань – 3 - 2 бали;
- д) наявність фрагментів лекційного матеріалу – 1- 0 балів.

Контрольна робота

Контрольна робота містить 3 питання, на які студент зобов'язаний дати у письмовій формі відповіді, максимальна кількість балів при вичерпній відповіді на одне запитання – 25.

Максимальна кількість балів за відповіді на питання контрольної роботи – 75.

Кількість балів за якість відповіді на одне питання встановлюється:

- за повну відповідь, що містить взаємозв'язок основних понять та визначень і характеризується логічним та чітким викладенням матеріалу, студент одержує 25 балів;
- якщо у відповіді допущені не принципові помилки, відсутня необхідна деталізація, студент одержує 24-15 балів;
- якщо у відповіді розкрито сутність питання, але допущені невірні тлумачення, студент одержує 14-8 бали;
- студент не повністю розкрив сутність питання, є помилки – 7-1 бал;
- повністю відсутня відповідь – 0 балів.

Підсумкова оцінка

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за результатами поточного контролю як сума балів за відвідування лекцій, оформлення конспекту лекцій, виконання контрольної роботи.

Порядок зарахування пропущених занять: студент самостійно опрацьовує конспект пропущеної лекції, відповідає на контрольні питання викладачеві у відведений для консультацій час.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Кодекс цивільного захисту України.
2. Тактика ліквідації надзвичайних ситуацій: Конспект лекцій. Лекції 1-17./ Укладачі: В.А. Гузенко, О.І. Камардаш, І.М. Неклонський, В.О. Самарін. – Х.: НУЦЗУ, 2011. – 240 с.
3. ДСТУ 3891-2013. Безпека у надзвичайних ситуаціях. Терміни та визначення основних понять [Текст]. – Чинний від 2000-01-01. – К. : Держстандарт України, 1999. – 25 с.
4. ДСТУ 4933:2008. Безпека у надзвичайних ситуаціях. Техногенні надзвичайні ситуації. Терміни та визначення основних понять [Текст]. – Чинний від 2008-07-01. – К. : Держспоживстандарт України, 2008. – III, 17 с.

Допоміжна

1. Тактика ліквідації надзвичайних ситуацій. Методичні рекомендації з розв'язання тактичних задач. Укладачі: В.А. Гузенко, О.І. Камардаш, І.М. Неклонський, В.О. Самарін. – Х.: НУЦ-ЗУ, 2014. – 78с
2. Про Загальнодержавну цільову програму захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2013-2017 роки [Електронний ресурс] : закон України від 07 червня 2012 року № 4909-VI. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4909-17>.
3. Про затвердження Порядку використання захисних споруд цивільного захисту (цивільної оборони) для господарських, культурних та побутових потреб [Електронний ресурс] : постанова КМ України від 25 березня 2009 року № 253. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/253-2009-п>.
4. Про затвердження Класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій [Електронний ресурс] : наказ МНС України від 12 грудня 2012 року № 1400. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0040-13>.
5. ДК 019:2010. Класифікатор надзвичайних ситуацій [Текст]. – Чинний від 2011-01-01. – К.: Держспоживстандарт України, 2010. – 14 с.
6. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист [Текст]: підручник / М.І. Стеблюк. – 3-тє вид., стер. – К. : Знання, 2013. – 487 с.

12. INTERNET-РЕСУРСИ

1. <http://www.dnopr.kiev.ua> – Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду).
2. <http://www.mon.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
3. <http://www.mns.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
4. http://cz.nucz.edu.ua/images/topmenu/kafedry/kafedra-orhanizatsii-ta-tekhnichnoho-zabezpechennia-avariino-riatuvalnykh-robot/1738/Met_rekom_Taktika_OTZARR.PDF
5. Про основи національної безпеки України [Електронний ресурс] : закон України від 19 червня 2003 року № 964-IV. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.

Розробник _____ (Г. О. Клименко)

(підпис)

Гарант освітньої програми _____ (А. С. Беліков)

(підпис)